

राज्यातील सात नगरपरिषदांच्या
यात्राकर अनुदानात सन २०१६-२०१७
या आर्थिक वर्षापासून वाढ करणेबाबत

महाराष्ट्र शासन
नगर विकास विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: संकिर्ण-२०१६/प्र.क्र.१७४/नवि-१६
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२
दिनांक: -३ ऑक्टोबर, २०१६

वाचा -

- (१) शासन निर्णय क्रमांक: नगर विकास व आरोग्य विभाग क्र.जीएनटी १४७७/१८२०/नवि-१०, दि.११.०१.१९७८
- (२) शासन पत्र, नगर विकास विभाग क्र.जीएनटी ३०८७/सीआर-६८/८९/नवि-१६, दि.४/११/१९८९
- (३) शासन निर्णय क्रमांक: जीएनटी-१०९७/२४९६/(अ)/प्र.क्र.२३४/९७/नवि-१६ दि.५ फेब्रुवारी, १९९९
- (४) शासन निर्णय नगर विकास विभाग क्र.याकअ १०२००३/ प्र.क्र.४६ /२००३ / नवि-१६, दि.३१ मार्च, २००५
- (५) शासन निर्णय नगर विकास विभाग क्र.याकअ-१००६/प्र.क्र.३४/नवि-१६ दि.२९ मार्च, २००७
- (६) शासन निर्णय नगर विकास विभाग क्र.जीईएन २००७/प्र.क्र.१०९/नवि-१६ दि.१७.१२.२००७
- (७) शासन निर्णय नगर विकास विभाग क्र.याकअ-२०११/प्र.क्र.१३८/२०११/ नवि-१६ दि.६ जुलै, २०११

प्रस्तावना -

राज्यातील (१) त्र्यंबक (२) आळंदी (३) जेजुरी (४) पंढरपूर (५) तुळजापूर व (६) रामटेक या नगरपरिषदा त्यांच्या क्षेत्रातील यात्रास्थळांच्या ठिकाणी येणाऱ्या यात्राकरुंकडून वसूल करित असलेला यात्राकर बंद करून संदर्भ क्र. (१) येथील शासन निर्णयान्वये सदर नगरपालिकांना यात्राकर अनुदान देण्याचा शासनाने निर्णय घेतला होता. भाविकांना किमान आवश्यक सोयी-सुविधा पुरविण्याकरिता संबंधी

नगरपरिषदांकडून करण्यात येणाऱ्या खर्चात होणारी उत्तरोत्तर वाढ विचारात घेवून सदर यात्राकर अनुदानामध्ये शासनाकडून संदर्भाधीन क्र. (२) ते (५) येथील शासन निर्णयान्वये वेळोवेळी वाढ करण्यात आलेली आहे. संदर्भ क्र.(६) येथील शासन निर्णयान्वये पैठण नगरपरिषदेसाठीही यात्राकर अनुदान अनुज्ञेय करण्याचा निर्णय शासनाने घेतलेला आहे व या प्रमाणे राज्यातील यात्राकर अनुदान अनुज्ञेय असलेल्या नगरपरिषदांची एकूण संख्या आता सात झालेली आहे. सदर यात्राकर अनुदानात वाढ करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय-

यात्रेकरूंना किमान आवश्यक नागरी सोयी-सुविधा उपलब्ध करून देतांना संबंधीत नगरपरिषदांच्या मर्यादित साधन संपत्तीवर मोठ्या प्रमाणावर पडणारा ताण तसेच, कालांतराने झालेली सर्वसाधारण भाववाढ विचारात घेऊन यात्राकर अनुदान अनुज्ञेय असलेल्या नगरपरिषदांच्या देय वार्षिक यात्राकर अनुदाना मध्ये खालीलप्रमाणे वाढ करण्यात येत आहे -

अ.क्र.	नगरपरिषदेचे नाव	यात्राकर अनुदान	
		यापूर्वी अनुज्ञेय यात्राकर अनुदान (रुपये)	सुधारीत यात्राकर अनुदान (रुपये)
१	त्र्यंबक नगरपरिषद	५०,००,०००/-	१,२५,००,०००/-
२	आळंदी नगरपरिषद	६५,००,०००/-	१,६२,५०,०००/-
३	जेजुरी नगरपरिषद	७५,००,०००/-	१,८७,५०,०००/-
४	पंढरपूर नगरपरिषद	२,००,००,०००/-	५,००,००,०००/-
५	तुळजापूर नगरपरिषद	१,५०,००,०००/-	३,७५,००,०००/-
६	रामटेक नगरपरिषद	२५,००,०००/-	६२,५०,०००/-
७	पैठण नगरपरिषद	५०,००,०००/-	१,२५,००,०००/-
एकूण		६,१५,००,०००/-	१५,३७,५०,०००/-

२. यात्राकर अनुदानांतर्गत घ्यावयाच्या कामांचे स्वरूप-

यात्रेकरीता येणा-या भाविकांना आवश्यक सोयी-सुविधा पुरविण्याकरिता मुलतः यात्राकर अनुदान शासनाकडून देण्यात येते. सबब त्यामधून सर्वसाधारणतः पुढील कामे हाती घेण्यात यावीत -

- भाविकांसाठी पिण्याच्या पाण्याची सोय
- भाविकांसाठी तात्पुरती राहण्याची सोय
- तात्पुरती शौचालय/आंगोळ याची व्यवस्था
- महिलांकरीता स्वतंत्र शौचालय/ आंगोळ याची व्यवस्था
- आपत्कालीन रूग्णवाहीका/अग्निशमन सेवा
- साथीचे रोग प्रतिबंधक औषध फवारणी
- महत्वाच्या ठीकाणी प्रकाश व्यवस्था
- स्वच्छतेकरीता आवश्यक उपाययोजना
- दर्शन रांगा नियमनाकरीता आवश्यक उपाययोजना
- मंदीर/यात्रा भरणा-या परिसरातील रस्त्यांची डागडुजी
- यात्रा नियोजनाची माहिती/आपत्कालीन सुविधा केंद्र
- यात्रेकरीता अन्य ठीकाणहून उपलब्ध करून दिलेल्या पोलीसांची सोय
- वाहनतळाची सोय
- यात्रा नियोजनाकरीता आवश्यक मनुष्यबळ
- जिल्हाधिकारी यांच्या अध्यक्षतेखालील समितीने सुचविलेली अन्य संबंधित कामे. यात्राकर अनुदानातून नगरपरिषदांतर्गत अन्य कोणतीही कामे करणे अपेक्षित नाहीत.

३. यात्राकर अनुदानांतर्गत कामे निश्चित करण्याकरीता समिती-

शासनाकडून दिल्या जाणा-या यात्राकर अनुदानांतर्गत कामे निश्चित करण्याकरीता पुढीलप्रमाणे समिती गठीत करण्यात येत आहे-

१. संबंधित जिल्हाधिकारी		अध्यक्ष
२. संबंधित जिल्हा प्रशासन अधिकारी		सदस्य
३. संबंधित मुख्याधिकारी		सदस्य सचिव

४. जिल्हाधिकारी यांच्या अध्यक्षतेखालील समितीने उपरोक्त परिच्छेद क्र. (२) मध्ये नमूद केलेली कामे प्राथम्याने घ्यावीत. तसेच, स्थानिक परिस्थिती विचारात घेवून भाविकास आवश्यक सुविधा उपलब्ध करून देण्यासाठी अन्य कामे समितीच्या मान्यतेने हाती घ्यावीत. अशा कामाना प्रशासकीय मान्यता देण्याचे अधिकार देखिल या समितीस राहतील.

५. “यात्राकर अनुदान” मध्ये करण्यात येणारी कामे ही सार्वजनिक मालकीच्या ठिकाणीच करावीत, कामाचे स्वरूप सार्वजनिक असावे, तसेच त्यामुळे सर्वसमावेशक भाविकांच्या सोयी सुविधांमध्ये भर पडणार आहे याची खातरजमा करणे व कुठल्याही खाजगी स्वरूपाच्या कामांना मान्यता देण्यात येऊ नये .

६. “यात्राकर अनुदान” खाली दरवर्षी मंजूर करण्यात येणाऱ्या निधीच्या - खर्चाबाबतची उपयोगिता प्रमाणपत्रे संबंधित नगरपरिषदांकडून प्राप्त करून घ्यावीत. सदर निधीकरीता संबंधित नगरपरिषदांनी स्वतंत्र बँक खाते ठेवावे.

७. सदर उपरोक्त परिच्छेद १ प्रमाणे विहित केलेले सुधारीत यात्राकर अनुदान सन २०१६-२०१७ या आर्थिक वर्षापासून लागू करण्यात येत आहे. त्यासाठी होणारा खर्च मागणी “क्र.एफ-४,३६०४, स्थानिक संस्था व पंचायत राज संस्था यांना नुकसान भरपाईच्या व अभिहस्तांकित रकमा देणे, २००, इतर संकीर्ण नुकसान भरपाईच्या व अभिहस्तांकित रकमा-(००) (०२) यात्राकर रद्द केल्यामुळे नगरपरिषदांना द्यावयाचे सहाय्यक अनुदान-३१ सहाय्यक अनुदाने (वेतनेत्तर) (३६०४ ०१४७)” या लेखाशिर्षाखाली उपलब्ध होणाऱ्या तरतुदी मधुन भागविण्यात येईल.

८. सदर शासन निर्णय वित्त विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ १७५/व्यय-३, दि.२८.०६.२०१६ अन्वये दिलेल्या अभिप्रायानुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

९. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा सांकेतांक २०१६१००३१३०४४३८६२५ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(पां.जो.जाधव)

सह सचिव, नगर विकास विभाग

प्रत,

१. मा.मुख्यमंत्री यांचे सचिव, मुख्यमंत्री सचिवालय, मंत्रालय, मुंबई-३२

२. मा.राज्यमंत्री (नवि) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२
३. मा.मुख्य सचिवांचे उप सचिव, मुख्य सचिव कार्यालय, मंत्रालय, मुंबई-३२
४. अपर मुख्य सचिव, वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२
५. आयुक्त तथा संचालक, नगरपरिषद प्रशासन संचालनालय, वरळी, मुंबई-३०
६. विभागीय आयुक्त पुणे, नाशिक, औरंगाबाद, नागपूर
७. जिल्हाधिकारी, पुणे, नाशिक, सोलापूर, औरंगाबाद, उस्मानाबाद, नागपूर
८. मुख्याधिकारी, त्र्यंबक नगरपरिषद, आळंदी नगरपरिषद, जेजुरी नगरपरिषद, पंढरपूर नगरपरिषद, तुळजापूर नगरपरिषद, रामटेक नगरपरिषद, पैठण नगरपरिषद
९. महालेखापाल महाराष्ट्र १, मुंबई/महाराष्ट्र २, नागपूर
१०. अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई
११. जिल्हा कोषागार अधिकारी, पुणे, नाशिक, सोलापूर, औरंगाबाद, उस्मानाबाद, नागपूर
१२. निवासी लेखा परिक्षा अधिकारी, मुंबई
१३. संबंधीत उपलेखा परिक्षक, स्थानिक निधी लेखा
१४. कक्ष अधिकारी नवि ४, १७, १८, १९, ३१ नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२
१५. निवड नस्ती (नवि-१६)